

11.3 Μια οικογένεια ανάμεσα στις άλλες

Είδος κειμένου: πληροφοριακό άρθρο

Κύριο θέμα: Ο θεσμός της οικογένειας και οι διάφορες μορφές της, από την παραδοσιακή ως τις πιο σύγχρονες.

Ποιες μορφές οικογένειας αναφέρονται στο κείμενο;

Στο κείμενο αναφέρονται οι ακόλουθες μορφές οικογένειας:

α) η **διευρυμένη**, η οποία αποτελείται από τον παππού και τη γιαγιά, το ζευγάρι και τα παιδιά του· περιλαμβάνει δηλαδή περισσότερες από μία γενιές.

β) η **πυρηνική**, η οποία είναι η πιο συνηθισμένη μορφή της σύγχρονης οικογένειας: και αποτελείται από δύο γονείς και τα παιδιά τους.

Στο πλαίσιο της πυρηνικής οικογένειας βέβαια μπορεί να υπάρχουν διαφοροποιήσεις. Έτσι, μπορεί να έχουμε:

- μια οικογένεια που να αποτελείται **από το ζευγάρι κι από ένα** (ή περισσότερα) **υιοθετημένο παιδί**.
- μια οικογένεια στην οποία **οι γονείς έχουν χωρίσει, και τα παιδιά μένουν με το έναν από τους δύο γονείς και βλέπουν τον άλλον όποτε θέλουν**. Σ' αυτή την περίπτωση μπορεί ο ένας από τους δύο γονείς ή και οι δύο να έχουν ξαναπαντρευτεί οπότε τα παιδιά έχουν και θετούς γονείς (πατριός, μητριά).
- **μια οικογένεια στην οποία υπάρχει μόνο ο ένας από τους δύο γονείς** (μονογονεϊκή), καθώς μπορεί, π.χ., να μη ζει ο ένας γονιός.

ΠΑΡΑΤΑΚΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

	Είδη	Σύνδεσμοι
Παρατακτικοί	1. Συμπλεκτικοί	και/κι, ούτε, μήτε (και ουδέ, μηδέ σε παλαιότερα κείμενα)
	2. Διαχωριστικοί	ή, είτε
	3. Αντιθετικοί	αν και, αλλά, μα, παρά, όμως, ωστόσο, ενώ, μολονότι, μόνο (που)

		4. Συμπερασματικοί	λοιπόν, ώστε, άρα, επομένως, οπότε
		5. Επεξηγηματικός	δηλαδή
Υποτακτικοί	Χρησιμοποιούνται στις ονοματικές προτάσεις	6. Ειδικοί	πως, που, ότι
		7. Ενδοιαστικοί (ή διστακτικοί)	μη(ν), μήπως
		8. Βουλευτικός	να
	Χρησιμοποιούνται στις επιρρηματικές προτάσεις	9. Χρονικοί	όταν, ενώ, καθώς, αφού, αφότου, πριν (πριν να), μόλις, προτού, ώσπου, ωσότου
		10. Αιτιολογικοί	γιατί, επειδή, αφού, τι (ποιητικό)
		11. Υποθετικοί	αν/εάν, άμα
		12. Τελικοί	να, για να
		13. Αποτελεσματικοί	ώστε (να), που
		14. Εναντιωματικοί / παραχωρητικοί	αν και, ενώ, μολονότι
		15. Συγκριτικός	παρά

Σύνδεση προτάσεων με αντίθετο νόημα

Συχνά βρίσκουμε στον λόγο προτάσεις που έχουν αντίθετο νόημα, οι οποίες συνδέονται μεταξύ τους είτε **παρατακτικά** είτε **υποτακτικά**:

α) Στην **παρατακτική αντιθετική σύνδεση** χρησιμοποιούμε τους παρατακτικούς συνδέσμους **αλλά, όμως, μα, ωστόσο, παρά, μόνο** κ.ά., που φανερώνουν πως υπάρχει αντίθεση στο περιεχόμενο των προτάσεων που συνδέουν και οι οποίες είναι **πάντα όμοιες** (είτε κύριες/ανεξάρτητες είτε δευτερεύουσες/εξαρτημένες ίδιου είδους).

π.χ. *Ήταν πολύ στενοχωρημένος, **αλλά** δεν το έδειχνε.* (Παρατακτική αντιθετική σύνδεση δύο κύριων/ανεξάρτητων προτάσεων)

*Του ζήτησα να το πάει αυτός, **μα** να γυρίσει γρήγορα.* (Παρατακτική αντιθετική σύνδεση δύο δευτερευουσών/εξαρτημένων βουλευτικών προτάσεων [να το πάει αυτός - να γυρίσει γρήγορα])

Μορφές παρατακτικής αντιθετικής σύνδεσης

Η παρατακτική αντιθετική σύνδεση διακρίνεται σε:

Απλή : σ' αυτή χρησιμοποιούνται κυρίως οι σύνδεσμοι *αλλά, όμως, μα, παρά, μόνο*, με τους οποίους μπορεί να συνδέονται δύο καταφατικές ή δύο αρνητικές προτάσεις ή μία καταφατική και μία αρνητική πρόταση.

π.χ. *Έφυγε, αλλά γύρισε σύντομα.*

Δεν είναι όμορφη η Μαρία, μα και άσχημη δεν είναι.

Εκνευρίστηκε πολύ, όμως δεν είπε τίποτα.

Επιδοτική : σ' αυτήν το περιεχόμενο της δεύτερης πρότασης τονίζεται περισσότερο, παρουσιάζεται ως σπουδαιότερο από αυτό της πρώτης. Η επιδοτική αντιθετική σύνδεση γίνεται με τα *όχι μόνο... αλλά και*.

π.χ. *Όχι μόνο αργεί στη δουλειά, αλλά και δημιουργεί προβλήματα.*

β) Στην **υποτακτική αντιθετική σύνδεση** χρησιμοποιούμε τους υποτακτικούς συνδέσμους **αν και, μολονότι, παρόλο που, ακόμη και αν**, με τους οποίους εισάγονται οι δευτερεύουσες/εξαρτημένες **εναντιωματικές ή παραχωρητικές προτάσεις**. Οι προτάσεις αυτές φανερώνουν εναντίωση (αντίθεση) προς αυτό που δηλώνει η πρόταση που προσδιορίζουν και η οποία είναι συνήθως ανεξάρτητη.

π.χ. *Οι γονείς του τον μάλωναν συνέχεια, **αν και** ήταν φρόνιμος. **Ακόμη κι αν** χαλάσει ο καιρός, εγώ θα πάω εκδρομή.*

Προσέχουμε

Στην αντιθετική (είτε παρατακτική είτε υποτακτική) σύνδεση προτάσεων **οι δύο προτάσεις χωρίζονται γενικά με κόμμα**.